

ÚKOLY TERITORIÁLNÍCH ŠTÁBŮ

Plukovník Břetislav Tichý

Je-li počáteční období války rozhodující, pak k dosažení kladných výsledků je nutné již v míru vytvořit potřebné podmínky jak v oblasti polních, tak v oblasti teritoriálních sil a prostředků.

Obranu země lze řešit jen ve vztahu se všemi ekonomickými, společenskými problémy a ve vztahu s analýzou a závěry v mezinárodně politické oblasti. Obrana země tvoří celý systém opatření a činností, jehož kostru tvoří vojenská činnost.

Činnost vojenských teritoriálních štábů je rozhodující pro aktivní a kvalitní realizaci teritoriálního systému obrany.

Charakteristickým rysem řízení a velení na teritoriu musí být těsná jednota stranické a státní linie řízení. Nikdo nepochybuje o tom, že i za branné pohotovosti státu rozhodující úlohu v řešení všech otázek systému obrany musí mít strana. Pro velení na teritoriu je rozhodující činnost komisí obrany od centrálního orgánu až po okresní výbory strany. Místo komisí obrany je třeba zvýraznit tak, aby byly **rozhodujícím řídicím orgánem** ve svém územním obvodu a nestály nikdy v roli vykonavatelů.

Základem dobré činnosti vojenských štábů již v počátečním období války je neměnnost mírové organizace velitelských orgánů. Dodržení této zásady předpokládá mít **dobře organizovaný celý řídicí aparát v systému maximální jednoduchosti řízení i ma-**

lého počtu součinnostních vztahů. Z této zásady vyplývá povinnost přesně vymezit působnost a odpovědnost každého řídicího stupně s tím, že demokratické formy rozhodování, zejména v prudkém spádu událostí počátečního období války budou neuskutečnitelné.

Jednou z důležitých oblastí, které reprezentují obranu a ochranu vedle boje na frontě, je vojenská činnost k obraně a ochraně teritoria. Hlavním nositelem tohoto úkolu by měly být ozbrojené síly ČSSR. Tyto jsou předurčeny k řízení a vedení ozbrojeného boje s nepřítelem i na teritoriu.

Boj na teritoriu bude mít **dvě základní formy:**

a) **aktivní** formu obrany (např. boj s letectvem, raketami, výsadky, proniknuvšími jednotkami nepřítele na naše území apod.);

b) **pasivní** formu ochrany (např. ochrana civilního obyvatelstva včetně všeobecné evakuace, vyhlašování signálů výstrahy, zmírňování a především odstraňování následků napadení, řízení a zabezpečování přesunů a převozů vojsk, plnění požadavků ve prospěch polních vojsk s důrazem na přísun vycvičených záloh a všeho potřebného vojenského materiálu apod.).

Tyto úkoly patří k obsahu ozbrojeného boje a je tedy naprosto správné při řízení dodržet základní principy řízení ozbrojeného boje, tj. především systém nedílné velitelské pravomoci

a odpovědnosti, princip tuhé centralizace velení, který jediné odpovídá charakteru soudobé jaderné války. Tyto principy je správné realizovat na teritoriu využíváním územních orgánů velení, tzn. velitelství vojenského okruhu, krajských a okresních vojenských velitelství.

Přípravu a využití teritoriálních ozbrojených sil v soudobé válce nelze oddělovat od ostatních obranných opatření státu, včetně přípravy celého systému civilní obrany. Ve válce zvláště ta strana, která bude nejen schopna zasazovat jaderné údery a vést aktivní útočné operace na frontě, ale ta, jež současně s tím uchrání od ZHN protivníka svůj ekonomický potenciál a obyvatelstvo. Tento úkol nelze úspěšně řešit bez nejtěsnější součinnosti mezi teritoriálními ozbrojenými silami a složkami CO, řízenými národními výbory. Úspěch bude zabezpečen tehdy, bude-li všechna obranná opatření státu řídit jeden orgán.

Krajská a okresní vojenská velitelství by měla v plném rozsahu převzít odpovědnost za řízení vojenské činnosti v rámci své územní působnosti, tj. zabezpečení polních vojsk, vlastní bojovou činnost na teritoriu a v budoucnu i vojenskou stránku ochrany proti ZHN.

Základní princip nedílné velitelské pravomoci nepřipouští možnost samostatné existence některého vojenského orgánu bez podřízení teritoriálním vojenským orgánům velení. **Dosavadní systém organizace hlavně v krajích neodpovídá zásadě centralizace velení ve složitých podmínkách počátečního období války.**

Stejně důležitou podmínkou celkové funkce teritoriální obrany bude nejen organizační vybudování krajských a okresních vojenských velitelství a jejich štábů, ale i výstavba jednotlivých teritoriálních ozbrojených

sil schopných od prvních momentů války plnit všechny obranné a podstatnou část ochranných úkolů na teritoriu. Jedině vojensky organizovaná síla může v prvních dnech války spolehlivě řídit nejobtížnější situace. Dá se naprosto reálně předpokládat, že v prvních válečných dnech se v podstatě celá ekonomika, veřejně politická i jiná činnost zúží na obranu a ochranu teritoria a na zabezpečení vlastních i spojeneckých vojsk, a proto by bylo velmi prospěšné, kdyby v tomto období vojenské teritoriální štáby disponovaly dostatečně početnými a připravenými vojenskými silami. V dalším průběhu válečných událostí a podle vývoje situace bude možné regulovat početnost těchto vojenských sil tak, aby byly co nejefektivněji využity. Stejně tak, jak jsou připravena vojska na boj v poli, měla by být teritoriální vojska připravena plnit bojové úkoly na teritoriu.

Zdroje vybudování jednotně organizovaných teritoriálních vojenských sil jsou postačující. Určitou rezervou je také dnešní silniční vojsko, z něhož po odsunu určité části pro potřeby polních vojsk zůstává část, která po dílčím mobilizačním doplnění může tvořit základ teritoriálních vojsk.

Jednotlivé velitelské stupně armády jsou schopny zajistit výcvik tak, aby tato vojska byla připravena jak pro bojovou činnost, tak pro použití při odstraňování následků po úderech ZHN. Bude vhodné zajistit výstavbu některých teritoriálních útvarů již v míru tak, aby zabezpečily zvládnutí situace v době zvýšeného ohrožení a v mobilizaci, a další tvořit až v průběhu mobilizace.

Množství úkolů v době mobilizace vyžaduje vybudovat minimálně již v míru průběžně po jednom praporu na každý kraj, po jednom teritoriálním praporu na každý vojenský okruh

a několik praporů pro ministerstvo národní obrany.

Za branné pohotovosti státu bude účelné, aby jednotlivé prapory se rozvinuly v pluky (dva pohotovostní prapory, pořádkový prapor, ženíjný prapor, protichemický prapor, dopravní rota a spojovací rota).

Každý zmobilizovaný pluk bude v době války plnit současně několik úkolů a proto bude výhodné při jejich organizaci plánovat s určitou samostatností jednotlivých praporů.

Při zpracování podrobné organizace teritoriálních útvarů vycházíme z toho, že teritoriální pluky vojenských okruhů a krajských vojenských velitelství by měly být připraveny plnit tyto hlavní úkoly:

1. zabezpečovat ochranu a obranu určeného území s důrazem na likvidaci výsadek všeho druhu, střežení objektů zvláštní důležitosti;

2. zabezpečovat operační přesuny

a) zesilovat pořádkovou službu na komunikacích,

b) vytyčovat objížďky,

c) upravovat rozrušené komunikace a podílet se na výstavbě náhradních přemostění.

3. Zesilovat opatření krajských, okresních a městských národních výborů při

a) odstraňování následků vzdušných úderů, chemického a biologického napadení i radioaktivního zamoření,

b) vyprošťování osob,

c) uvolňování komunikací,

d) dezaktivaci prostorů a objektů,

e) výstavbě a organizaci provozu na místech speciální očišty pro potřebu vojsk i civilního obyvatelstva.

4. Zpravodajské zabezpečení vyhrazených prostorů.

Dále se podílet na

— zabezpečení dočasných překládkových (vykládkových) prostorů,

— speciální očištění osob a dezaktivaci bojové techniky,

— zabezpečování evakuace, přesunu zmobilizovaných doplňků, převozu různých materiálů apod.,

— uvolňování a zřizování cest k přepravištím a k brodům,

— kontrole dodržování stanovených režimů obyvatelstva pro jednotlivé situace,

— poskytování pomoci obyvatelstvu napadenému vzdušnými údery a údery ZHN.

Teritoriální brigády ministerstva národní obrany by byly připraveny plnit obdobné úkoly jako teritoriální pluky s důrazem na:

— odstraňování následků vzdušných úderů v PRAZE,

— zřizování náhradních přemostění přes řeku LABE a VLTAVA,

— popřípadě jako posilový prostředek pracující dočasně v prospěch velitelství vojenského okruhu.

Úkoly jsou různorodé. V počátečním období války nebude možné je plnit postupně anebo všechny současně, ale jen ty rozhodující a na ně pak soustředit všechny prostředky.

Charakteristický rys organizace a připravenosti teritoriálních vojsk spočívá ve víceúčelovém použití k plnění různých úkolů (např. střežení objektů, boj s výsadek, pořádková služba, likvidace následků napadení ZHN apod.).

Pro každý úkol používat specializované jednotky je neúčelné. Vyžadovalo by to značné počty jednotek a nebyla by záruka efektivního a včasného využití. Je proto lépe řešit to víceúčelovým výcvikem.

Za základní výcvik u teritoriálních vojsk považují výcvik motostřeleckých jednotek až do stupně motostřelecké roty.

Výcvik ve vyšších jednotkách bude výjimkou, a to podle speciálních osnov

zpracovaných s ohledem na pravděpodobný úkol a plánovanou výzbroj.

Výzbroj jednotek bude vhodné zaměřit na plnění základního úkolu, tj. likvidaci výsadek nepříteli. Vzhledem k jejich vybavení bude účelné v každém pohotovostním oddílu mít tankovou rotu (rotu SHD), četu těžkých kulometů, jednotku BzK, minometů 82, tarasnic a pancéřovek. U ostatních praporů postačí základní výzbroj motostřeleckých jednotek.

Speciální vybavení jednotlivých praporů upravit na plnění obdobných úkolů, např. ženijní prapor vybavit ženijní technikou k odstraňování následků napadení ve městě, na komunikacích, k ženijnímu zabezpečení likvidace výsadek, k ženijnímu průzkumu a v případě nutnosti i k výstavbě náhradních mostů, přepravišť, brodů apod. Prapor protichemické ochrany vybavit technikou k vybudování a provozu míst speciální očisty.

S ohledem na úkol, výzbroj a speciální techniku bude třeba po splnění

základních osnov výcviku motostřeleckých jednotek, organizovat speciální výcvik ke zvládnutí a dokonalému využití plánované techniky.

Specialisty (ženisty, chemiky, spojaře) můžeme cvičit ve školních a výcvikových zařízeních příslušných okruhů vojsk.

Ve výcviku musíme počítat s tím, že všechny prapory v případě nutnosti budou nasazeny například k odstraňování následků napadení, a to zejména k vyprošťování osob, k organizování pořádkové služby a uvolňování komunikací. Zároveň je třeba počítat s tím, že vojenské jednotky mohou v odstraňování následků napadení tvořit jen součást dnes již organizačně postaveného systému CO.

Při řízení odstraňování následků vzdušných úderů musí teritoriální vojenské štáby vycházet ze zásady, že za likvidaci následků úderů a za pomoc napadenému obyvatelstvu plně odpovídá předseda KNV, ONV a MNV.